

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2007:41 av Lena-Maj Anding m fl (mp) om lika villkor för hantering av vinster/överskott i skattefinansierad hälso- och sjukvård oavsett driftsform

Föredragande landstingsråd: Catharina Elmsäter-Svärd

Ärendet

Motionärerna föreslår lika villkor för hantering av vinster/överskott hos privata respektive offentliga utförare av skattefinansierad hälso- och sjukvårdsverksamhet.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att avslå motionen.

Den kommunala verksamheten styrs av kommunallagens generella bestämmelse om att landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.

Hälso- och sjukvårdslagen medger att vård under vissa förutsättningar utförs av privata leverantörer. När landstinget beslutat att sjukvården ska bedrivas av en entreprenör ska tjänsten upphandlas. Upphandlingen syftar till att utnyttja konkurrensen på marknaden för att uppnå en hög kvalitet och kostnadseffektiv vård. Villkoren för uppdraget bestäms av den som beställer vården. Inget hindrar att villkoren för uppdraget bestäms på det sättet att förutsättningarna för bedrivandet av den privata vården är densamma som gäller för den offentligt finansierade. Vid landstingets överenskommelser med andra vårdgivare om utförande av vård råder avtalsfrihet. Redan idag står det en privat entreprenör fritt att anta förslag om avtal som innebär att driva hälso- och sjukvårdsverksamhet utan vinstsyfte, eller att ta på sig en

Bilagor

- 1 Motion 2007:41
- 2 Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

LS 0709-0933

skyldighet att till landstinget återbetala hela eller delar av det ekonomiska överskott som verksamheten inbringar. Ingångna avtal ska hållas av såväl landstinget som motpart.

Landstingets tjänstemän har att inom de ramar som den politiska ledningen anger, verkställa de politiska beslut som fattas. I uppdraget ingår att göra de för patienter och landstingsmedlemmar bästa bedömningarna när det gäller planering av hälso- och sjukvården och när det gäller finansieringen av sådan verksamhet. Av de avtal som träffas visar sig en del mer fördelaktiga för landstinget än andra. När avtal förhandlas om, ligger det i sakens natur att man tar hänsyn till utfallet av avtal som ska ersättas.

Landstingsstyrelsens utgångspunkt är att hälso- och sjukvården behöver privata företagare för att den ska kunna utvecklas och förbättras för både personal och patienter. Att hindra ett viktigt incitament som möjligheter till vinst kommer att leda till en kraftig nedgång av privata utförare i den skattefinansierade sektorn. Vinst behövs för att inte tillfälliga svängningar ska få den privata aktören på fall, för att kunna finansiera investeringar, utvecklingsarbete och utbildningar för personalen. De som satsar på denna verksamhet måste kunna få en skälig avkastning på sina investeringar.

Istället för att ifrågasätta framgångsrika aktörer som genererar vinst till sina respektive ägare fokuserar landstingsstyrelsen på att ge stockholmarna en tillgänglig sjukvård av hög kvalitet.

LS 0709-0933

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 24 september 2008.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 14 oktober 2008.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till s-ledamöternas förslag, dels till v- och mp-ledamöternas förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

S-ledamöterna reserverade sig:

”Socialdemokraterna föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att avslå motionens första att-sats, att bifalla motionens andra att-sats.

Den borgerliga regeringen har tyvärr redan klargjort sin negativa inställning till att genom lagstiftning sätta gränser för privata vinstdrivande driftsformer i sjukvården. Av det skälet torde en uppvaktning av regeringen i denna fråga vara helt utsiktslös. Motionärerna får sätta sin tillit till en ny regering efter valet 2010.

Motionärerna går också väl långt i sina villkor för privata utförarens överskott. Många privata entreprenörer har visat att de kan bidra till effektivitet och kvalitet i sjukvården även när de förenat sin verksamhet med en viss egen vinstutdelning. Effektiviteten i utförandet av sammansatta välfärdstjänster är väldigt beroende av organisation och ledarskap, vilket gör att det ibland finns ett legitimt utrymme även för privata vårdgivare i sjukvården. Så länge konkurrensen sker på lika villkor och i konkurrens med offentliga alternativ, finns inte några skäl att helt avvisa privata utförare som bedriver sin verksamhet med ett visst överskott.

All sjukvård passar heller inte för privat drift med vinstintresse. Den forskningstunga universitetssjukvården måste värnas och behållas i offentlig drift. Stor restriktivitet måste också gälla för den verksamhet som bedrivs på våra akutsjukhus. I detta avseende vore det angeläget att via hälso- och sjukvårdslagen reglera vilka verksamheter som sjukvårdshuvudmännen inte får överlåta på annan utförare. En lagstiftning som förhindrar förekomsten av blandad privat och offentlig finansiering inom akutsjukhusvården vore också angelägen.

Inom hälso- och sjukvården har på senare år ett antal avskräckande exempel uppenbarats på entreprenörer som tagit ut helt oskäligen vinster. Exempel på

LS 0709-0933

detta finns även i Stockholms läns landsting. En vidareutveckling – och en förstärkt uppmärksamhet i motionärernas anda – av det arbete som redan pågår inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen med att förbättra beställarkompetensen är därför högst motiverad.”

V- och mp-ledamöterna reserverade sig:

”Landstingsstyrelsen föreslås besluta att bifalla motionen, att uppdra till landstingsstyrelsen att ta fram ett regelverk för avtalen med privata entreprenörer som säkerställer lika villkor mellan privata och offentliga vårdgivare när det gäller vinsthantering

Bakgrunden till denna motion är bland annat att det inom Stockholms läns landsting funnits exempel där en privat entreprenör kunnat dela ut vinster till aktieägarna på en nivå som varit häpnadsväckande hög. Även om hälso- och sjukvårdslagen medger att vård under vissa förutsättningar utförs av privata vinstdrivande leverantörer så kan vinstutdelning rimligen inte vara i enlighet med intentionerna i kommunallagen som uttryckligen förbjuder landsting och kommuner att själva bedriva vinstdrivande verksamhet.

Mot bakgrund av detta är det mest rimligt att de privata entreprenörer som landstinget har avtal med antingen är icke-vinstdrivande eller genom avtal förbinder sig att lyda under samma villkor för vinsthantering som gäller för offentligt finansierad verksamhet. Av tjänsteutlåtandet framgår att det är förenligt med nuvarande lagstiftning att avtala om en sådan hanteringsordning med den privata entreprenören.”

Ärendet och dess beredning

Lena-Maj Anding m fl (mp) har i en motion (bilaga), väckt den 11 september 2007, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att uppdra åt landstingsstyrelsen att uppvakta regeringen med krav på en lagstiftning som garanterar lika villkor för hantering av vinster/överskott hos privata respektive offentliga utförare av skattefinansierad hälso- och sjukvårdsverksamhet, att uppdra åt landstingsstyrelsen att utveckla system och kompetens som hindrar privata leverantörer av skattefinansierad hälso- och sjukvård att ta ut oskäligen vinster.

Ärendet har remitterats till landstingsdirektören.

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 12 september 2008 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta att avslå motionen.

Bilagor

Motionen

Miljöpartiet de Gröna anser att de ekonomiska villkoren för privata respektive offentliga utförare i den skattefinansierade hälso- och sjukvården ska vara jämställda. Leverantörer av vård som inte förbrukat de medel som de erhållit genom avtal ska inte gynnas på andra utförares bekostnad. Därför behöver ett regelverk tas fram som kan garantera en likabehandling av eventuella överskott/vinster.

En viss marginal i hälso- och sjukvårdsverksamhet är nödvändig och nivån för denna bör utredas liksom vad som kan vara skäligt att återinvestera i verksamheten. Stora överskott anser vi ska återföras till beställaren landstinget oavsett om verksamheten är privat eller offentligt driven. Vinstutdelning till aktieägare anser vi inte ska förekomma i verksamheter som finansieras med offentliga medel.

Landstingskommunal verksamhet får enligt kommunallagen inte drivas i vinstsyfte, vilket vi tycker är viktigt med tanke på att det handlar om våra gemensamma skattemedel. Denna lagstiftning måste utvecklas så att förutsättningarna jämställs när skattefinansierad verksamhet läggs ut på privata utförare.

I avvaktan på en ändrad lagstiftning bör landstingen och kommunerna gemensamt kunna utveckla system och kompetens som hindrar att privata leverantörer av vård och omsorg lämnar anbud på en för hög kostnadsnivå i förhållande till den förfrågade tjänsten. Instrument bör kunna utvecklas för att i förväg analysera och bedöma att angivna prisnivåer är skäliga liksom verktyg för uppföljning av specificerade kostnader.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår miljöpartiet de gröna landstingsfullmäktige besluta

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att uppvakta regeringen med krav på en lagstiftning som garanterar lika villkor för hantering av vinster/överskott hos privata respektive offentliga utförare av skattefinansierad hälso- och sjukvårdverksamhet

LS 0709-0933

att ge landstingsstyrelsen i uppdrag att utveckla system och kompetens som hindrar att privata leverantörer av skattefinansierad hälso- och sjukvård att ta ut oskäligen vinster

Lena-Maj Anding

Raymond Wigg

Åke Askensten

Yvonne Blombäck

Agnetha Boström

Viviann Gunnarsson

Kaija Olausson

Helene Sigfridsson

Björn Sigurdson

Michael Solander

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Regeringsuppvaktnings

Förvaltningen finner inte anledning ha någon uttalad uppfattning angående motionärens förslag om uppvaktnings av regeringen med önskemål om lagändring. Ställningstagande i denna fråga måste göras utifrån helt politiska bevekelsegrunder.

Förvaltningen vill dock i sammanhanget peka på den lagändring – som i och för sig enbart avsåg sjukhus - som regeringen initierade och riksdagen antog under föregående år. Ändringen innebar att det blev möjligt att i privat regi med offentlig finansiering bedriva hälso- och sjukvård med vinstsyfte vid sjukhus. De skäl som regeringen angav för sitt förslag har enligt förvaltningen betydelse även i nu aktuell fråga. Förvaltningen noterar slutligen i denna del att Stockholms läns landsting i sitt remissvar tillstyrkte den föreslagna och genomförda ändringen i hälso- och sjukvårdslagen. Mot bakgrund av detta föreligger enligt förvaltningens uppfattning inte behov av uppvaktnings i regeringen.

Utvecklande av system och kompetens

Den kommunala verksamheten styrs av kommunallagens generella bestämmelse om att landsting ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.

Hälso- och sjukvårdslagen medger att vård under vissa förutsättningar utförs av privata leverantörer. När landstinget beslutat att sjukvården ska bedrivas av en entreprenör ska tjänsten upphandlas. Upphandlingen syftar till att utnyttja konkurrensen på marknaden för att uppnå en hög kvalitet och kostnadseffektiv vård. Villkoren för uppdraget bestäms av den som beställer vården. Inget hindrar att villkoren för uppdraget bestäms på det sättet att förutsättningarna för bedrivandet av den privata vården är densamma som gäller för den offentligt finansierade. Vid landstingets överenskommelser med andra vårdgivare om utförande av vård råder avtalsfrihet. Redan idag står det en privat entreprenör fritt att anta förslag om avtal som innebär att driva hälso- och sjukvårdsverksamhet utan vinstsyfte, eller att ta på sig en skyldighet att till landstinget återbetala hela eller delar av det ekonomiska överskott som verksamheten inbringar. Ingångna avtal ska hållas av såväl landstinget som motpart.

Landstingets tjänstemän har att inom de ramar som den politiska ledningen anger, verkställa de politiska beslut som fattas. I uppdraget ingår att göra de för patienter och landstingsmedlemmar bästa bedömningarna när det gäller planering av hälso- och sjukvården och när det gäller finansieringen av sådan verksamhet. Av de avtal som träffas visar sig en del mer fördelaktiga

LS 0709-0933

för landstinget än andra. När avtal förhandlas om, ligger det i sakens natur att man tar hänsyn till utfallet av avtal som ska ersättas.

I avvaktan på en ändrad lagstiftning bör landstingen och kommunerna enligt motionärerna gemensamt kunna utveckla system och kompetens som hindrar att privata leverantörer av vård och omsorg lämnar anbud på en för hög kostnadsnivå i förhållande till den förfrågade tjänsten. Instrument bör kunna utvecklas för att i förväg analysera och bedöma att angivna prisnivåer är skäliga liksom verktyg för uppföljning av specificerade kostnader. Inom Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning pågår kontinuerligt arbete för att effektivare åstadkomma förutsättningar för en högkvalitativ vård samt uppföljning och utveckling för att den ska bedrivas så kostnadseffektivt som möjligt. Detta inbegriper att privata leverantörer ska få en skälig ersättning för sitt uppdrag. Syftet är inte att ersättningsnivån ska leda till oskäliga vinster.

Förvaltningen konstaterar med anledning av detta förslag att alltför långtgående samarbete när det gäller inköp av varor eller tjänster i värsta fall kan betraktas som otillåtet kartellsamarbete.

Med återopande av det anförda föreslår förvaltningen att motionen avslås.